

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:3370

av Stig Henriksson m.fl. (V)

med anledning av prop. 2015/16:153 Stöd till Frankrike med försvarsmateriel

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår proposition 2015/16:153 Stöd till Frankrike med försvarsmateriel.

Motivering

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att bistå Frankrike med stöd i form av ammunition. Bakgrunden är att Frankrike åberopat artikel 42.7 i fördraget om Europeiska unionen. Vänsterpartiet menar att Sveriges stöd bör vara av annan karaktär och avstyrker därför förslaget.

Terrorattackerna i Paris i november 2015 var brutala och fruktansvärda. Attackerna skördade oskyldiga människoliv och var ett angrepp på vår grundläggande trygghet. Demokratin måste svara med kraft och fasthet. Den internationella terrorismen kan bara bekämpas med internationellt samarbete. För Vänsterpartiet är det självklart att vi ska bistå varje demokrati som utsätts för terrorhandling och som ber om hjälp.

Sverige är genom fördraget om Europeiska unionen bundet av bestämmelsen om ömsesidigt bistånd och visade tidigt respons då Frankrike åberopade artikel 42.7 om bilateral hjälp och assistans. Genom fördraget förpliktigas medlemsländerna att vid ett väpnat angrepp på Europeiska unionens territorium ställa upp med ”alla till buds stående medel i enlighet med artikel 51 i Förenta nationernas stadga”. Det innebär dock inte nödvändigtvis militärt stöd. Sverige är militärt alliansfritt och även om vi omfattas av Lissabonfördraget har vi fortfarande full nationell beslutanderätt vad gäller om, när och hur vi ska bistå andra länder militärt. I Försvarsdepartementets rapport från utredningen om Sveriges internationella försvarspolitiska samarbete, ”Försvarspolitiskt samarbete – effektivitet, solidaritet, suveränitet”, skriver folkrättsexperten professor Ove Bring: ”Självförsvarsrätten och hänvisningen till artikel 51 behöver inte

nödvändigtvis innebära 'military action' i traditionell mening, solidariteten kan även levereras genom ekonomiskt, administrativt eller logistiskt bistånd som underlättar utövandet av militära försvarsåtgärder." Sverige har möjlighet att bistå på annat vis, och bör så göra.

Att det folkrättsliga stödet för Frankrikes självförsvarsrätt utsträcks till att föra krig mot IS/Daesh i Syrien, vars regering själva är inblandade i strid med gruppen, är inte helt självklart. UD:s folkrättsrådgivare, ambassadör Marie Jacobsson, har påpekat att "FN-stadgans våldsförbud undermineras om varje terroristattack skall anses innebära ett klartecken för åtgärder i individuellt och kollektivt självförsvar under FN-stadgans artikel 51". Vänsterpartiet menar dock att de stödåtgärder som hittills annonserats från Sverige varit förenliga med folkrätten och vi har därför ställt oss positiva. Det har bl.a. handlat om olika typer av flygtransport och stöd med stabsofficerare till FN-ledda insatser och en förlängning av det svenska militära utbildningsbidraget i norra Irak.

Att regeringen nu vill förse Frankrike med ammunition menar vi dock är fel väg att gå. Sveriges styrka ligger i vår erfarenhet av att agera medlare i fredsprocesser och att kunna leverera omfattande humanitär hjälp till krigsområden. I dag uppskattar UNHCR att 13,5 miljoner människor i Syrien är i behov av humanitärt stöd, så många som 4,8 miljoner människor är på flykt utanför landets gränser och fler än 250 000 människor har hittills mist sina liv. Det är på dessa punkter vi tror att Sverige kan göra störst skillnad.

Sveriges viktigaste bidrag just nu i arbetet för ett slut på kriget i Syrien är att kraftfullt stödja processen inom FN för att få till stånd en fredsprocess. Kampen mot terrorismen är samtidigt så viktig att vi inte har råd att göra misstag. Efter terrorattackerna 11 september 2001 anföll en USA-ledd koalition Afghanistan och Irak med ett uttalat syfte att göra världen säkrare. 15 år senare kan vi konstatera att anfallskrigen mot Afghanistan och Irak ledde till det rakt motsatta, världen blev mer osäker och otrygg. När nu röster höjts för ett kraftfullt militärt agerande i Syrien och Irak är det viktigt att vi inte upprepar tidigare misstag.

Vapenexport av ammunition ter sig kontraproduktivt i terroristbekämpningssynpunkt. Även för s.k. precisionsvapen visar olika undersökningar och läckta dokument minst 90 procent civila offer. För varje misstänkt terrorist som dödas är risken därför överhängande att man skapar ett stort mänskligt lidande och man riskerar att bidra till nyrekrytering hos de organisationer man sagt sig vilja bekämpa. Det gäller även den påstått mest precisa utrustningen, som amerikanska drönare i Pakistan, där färre än två procent av de som dödas kunnat bekräftas som s.k.

“high-level targets”, (”Living under Drones”, Stanford University, New York University 2012).

I propositionen nämns det s.k. sexnationsavtalet som gäller mellan de sex stora europeiska försvarsindustriländerna. Avtalet syftar till att underlätta för omstrukturering och effektivisering av den europeiska försvarsindustrin. Frankrikes begäran handlar dock om någonting annat. Förfrågan är en reaktion på ett väpnat angrepp, inte en önskan om försvarslogistiska handelsutbyten. Enligt regeringens egna riktlinjer för vapenexport bör heller inte Sverige exportera krigsmateriel till en krigförande stat. Genom sin inblandning i kriget i Syrien blir Frankrike därmed en nation Sverige bör undvika att exportera vapen till.

Det finns tillfällen då militärt agerande är motiverat. Fredsfrämjande verksamhet som syftar till att skapa stabilitet och skydda civilbefolkningen är ibland nödvändig, inte minst för att upprätthålla folkrätt och mänskliga rättigheter. Världssamfundets oförmåga att agera tidigt och kraftfullt i Syrienkonflikten har bidragit till att konflikten kunnat eskalera.

Vänsterpartiet menar dock att det mest effektiva sättet att bekämpa terrorism är genom att undanröja grogrunden för terroristernas bas och rekrytering. Sveriges roll i kampen mot IS/Daesh bör därför vara att stå för humanitärt stöd och utvecklingsarbete, samt att stötta de demokratiska motkrafter som finns i området, bl.a. de kurdiskledda styrkorna i norra Syrien som med stor framgång slagit tillbaka IS/Daesh.

FN och EU besitter nyckelroller för att förmå de många inblandade aktörerna att trappa ner våldsspiralen. Hittills har många grupper saknats i de fredssamtal som förts och regionala och globala stormakter riskerar att ges mer inflytande över fredsprocessen än landets olika etniska och politiska grupper. Därmed riskerar freden att bli bräcklig. Sverige spelar en pådrivande roll för att fredssamtalen förs med alla berörda parter och bör även vara en viktig röst för att inte minst kvinnor och minoriteter ska inkluderas i fredsprocessen.

Vänsterpartiet förordar det FN:s utvecklingsprogram UNDP kallar ”mänsklig säkerhet”. Vänsterpartiet motsätter sig varken Frankrikes begäran eller att regeringen agerar på denna. Sveriges svar måste dock syfta till att minska våldet, öka den mänskliga säkerheten och slå undan fötterna för de krafter som genom terror vill sätta demokratin ur spel.

Slutligen lämnar beredningen av propositionen vissa frågetecken. Varken Inspektionen för strategiska produkter eller Exportkontrollrådet har behandlat frågan om att sälja ammunition till Frankrike. I vanliga fall kan generaldirektören för ISP om

behov finns hänskjuta en exportfråga till regeringen för avgörande. Nu har processen startat med att regeringen ger sin mening till känna utan att inhämta synpunkter från myndigheten. Vilket utrymme ISP har att i ett sådant läge agera fritt i enlighet med sitt uppdrag lämnas obesvarat.

Riksdagen bör avslå regeringens proposition 2015/16:153 Stöd till Frankrike med försvarsmateriel. Detta bör riksdagen besluta.

Stig Henriksson (V)

Jens Holm (V)

Birger Lahti (V)

Håkan Svenneling (V)

Amineh Kakabaveh (V)

Hans Linde (V)

Emma Wallrup (V)